

BRANCHEORGANISATIE
KINDEROPVANG

BRANCHEORGANISATIE VOOR GASTOUDERS

Reactie BK en Nysa op de Internetconsultatie 'Wijziging Besluit kwaliteit gastouderbureaus en Besluit landelijk register kinderopvang ivm verbetertraject gastouderopvang'

Als sectorpartijen voor de gastouderopvang hebben wij de handen ineen geslagen om een gezamenlijke reactie in te zenden op de Internetconsultatie. Wij maken ons grote zorgen over de toegankelijkheid, de betaalbaarheid en het imago van de gastouderopvang. De bestaanszekerheid van gastouders en gastouderbureaus staat op het spel.

Gastouderopvang is een volwaardige vorm van opvang die een unieke waarde toevoegt aan het kinderopvanglandschap. Duizenden kinderen gedijen beter in de kleinschalige, huiselijke vorm van opvang die gastouderbureaus en gastouders aanbieden. Gastouders kunnen heel goed inspringen op de behoeftes van ouders met onregelmatige werktijden en daarnaast vervullen zij een belangrijke rol in de fijnmazigheid van het aanbod in met name rurale gebieden. Plekken waar zelfs geen school meer te vinden is.

Wij onderschrijven het streven van de minister om de professionalisering van de gastouderopvang verder te verhogen. De minister heeft daarbij benadrukt het potentieel van de gastouderopvang te zien en zich daarvoor te willen inzetten. Dat moet wat ons betreft ook altijd de lijn zijn: de kwaliteit gaat nu al zichtbaar omhoog (zie [LKK 2023](#)) en die opwaartse trend zetten we gezamenlijk door in een structurele professionaliseringslag.

Deze extra inspanningen kunnen we echter alleen maar doen mét de ruim 16.000 gastouders en 450 gastouderbureaus die er nu (nog) zijn. Het is van belang dat wij hen behouden voor dit prachtige vak en weer nieuwe gastouders kunnen aantrekken. Wij vinden het daarom heel belangrijk dat bij de uitwerking van de maatregelen, de opeenstapeling van alle maatregelen gezien en gewogen wordt én doordacht gecommuniceerd wordt. De impact van alle maatregelen bij elkaar zal voor gastouders en gastouderbureaus groot zijn.

Maatregelen om de kwaliteit te verbeteren hebben alleen zin als ze realistisch en toepasbaar zijn. En aan het realiseren van deze professionaliseringslag hangt ook een prijskaartje. Kwaliteitsmaatregelen moeten dus altijd samengaan met de daarvoor benodigde financiering, zodat de betaalbaarheid van de gastouderopvang niet verder onder druk komt te staan. Ook moet er rekening gehouden worden met een realistische implementatieperiode.

Wij benadrukken dat de gesprekken over het wetstraject met het ministerie, GGD GHOR, VNG en sectorpartijen constructief gevoerd worden en dat dit gewaardeerd wordt.

BRANCHEORGANISATIE
KINDEROPVANG

BRANCHEORGANISATIE VOOR GASTOUDERS

Onze aandachtspunten op een rij:

Bestaansrecht en toegankelijkheid

Het aantal gastouders daalt in rap tempo. Een combinatie van geen gezond verdienmodel en toenemende knellende regelgeving zorgen voor deze ongekende uittocht. Hiermee komt de toegankelijkheid van de gastouderopvang nog verder onder druk te staan.

	2016	2018	2020	2022	2024
Aantal gastouders	33.585	27.881	22.675	18.459	16.615 ¹

Bron: LRK

Wij voorzien dat:

- Minder opvang beschikbaar zal zijn voor kraptesectoren zoals de zorg (38% van de gebruikers van gastouderopvang werkt in wissel- of ploegendiensten).
- Het aanbod in dorpen en buitengebieden zal afnemen (60% van de gebruikers woont in deze gebieden).
- Gemiddeld vangen gastouders minder kinderen op dan de toegestane kindratio omdat de eigen kinderen van de gastouder meegerekend moeten worden in deze norm. Wanneer gastouders, als gevolg van nog meer regeldruk, gaan stoppen, betekent dit niet alleen een vervangende opvangplek voor de opvangkinderen, maar ook voor de eigen kinderen van de gastouder.
- Door de nadruk die de minister herhaaldelijk legt op het gebrek aan kwaliteit, zullen vraagouders deze vorm van opvang steeds minder overwegen. Deze trend is al merkbaar (zie ook paragraaf Beeldvorming en Communicatie).

Wij waarderen het dat de minister dit tij wil keren door verder onderzoek te gaan doen naar de stopredenen van de ruim 16.000 gastouders die de afgelopen acht jaar zijn uitgestroomd.

Belastbaarheid en regeldruk

Gastouders kiezen bewust voor het kleinschalige en het huiselijke. Daar zijn de opleidingseisen passend bij. Veel van de extra maatregelen lijken niet helemaal tot in de kleinste details doorgeredeneerd te zijn, waardoor ze redelijk lijken, maar als je het helemaal afpelt, betekenen ze een forse lastenverzwaring. Dat is lang niet altijd passend bij het gemiddelde opleidingsniveau van de gastouder. Met name de paragraaf over doorgaande lijnen en observatie instrumenten gaat wat ons betreft te ver en dient te worden afgeschaald.

Graag verwijzen we hierbij ook naar het [advies](#) van het Adviescollege Toetsing Regeldruk

De extra taken en regeldruk voor gastouders op een rij:

- Opstellen en actueel houden van een pedagogisch werkplan
- Activiteitenprogramma vaststellen + inkopen
- Aantoonbaar kindvolgend werken met een vorm van observatiemethodiek

¹ In de Nota van toelichting bij het concept Besluit rekent de minister zelfs met 15.400 gastouders per 2024, een nog grotere afname.

BRANCHEORGANISATIE
KINDEROPVANG

BRANCHEORGANISATIE VOOR GASTOUDERS

- Periodieke gesprekken met ouders voeren
- Schriftelijke vastlegging ivm doorlopende leerlijn richting basisschool
- Kosten inkoop coaching + 3 uur coaching volgen
- 7 uur permanente ontwikkeling
- Directe kosten permanente ontwikkeling volgen
- Indirecte kosten permanente ontwikkeling (gederfde omzet - geen inzet)
- Opleidingskosten en tijdsinvestering voor het behalen van het pedagogisch component
- Informatieverstrekking naar ouders over alle aanpassingen

Alle bovengenoemde punten dienen ook uitermate zorgvuldig te worden vastgelegd ten behoeve van de toezichthouder.

Extra taken en regeldruk voor gastouderbureaus

- Opleidingskosten Pedagogisch beleidsmedewerker
- Extra loonkosten Pedagogisch beleidsmedewerker
- Voorbereidingstijd, uitwerking, reistijd en 3 uur coaching per gastouder
- Aanpassen pedagogisch beleidsplan ivm doorgaande ontwikkellijn
- Netwerk binnen de sociale kaart opzetten en bijhouden voor ondersteuning gastouder bij volgen kind en problematiek
- Overleg met gastouder over de coaching en permanente ontwikkeling
- Begeleiden gastouder bij werkplan en verantwoorde gastouderopvang
- Begeleiden en ondersteunen gastouder bij kindvolgend werken
- Ouderevaluaties aanpassen aan kindvolgend werken
- Informatieverstrekking naar ouders en gastouder
- Aanpassen website, documentatie
- ICT aanpassingen ivm gedigitaliseerd zaken verwerken en inzien voor OU, GO, GGD, BD

Ook hier dienen alle zaken zorgvuldig te worden vastgelegd voor de toezichthouder.

Extra regeldruk voor ouders

Er zullen meer gesprekken gaan plaatsvinden, meer overdracht, meer terugkoppelingen

Betaalbaarheid en Financiering

Het gaat niet uit. Dat is de kortst mogelijke samenvatting. Er komt een verhoging van 0,21 cent per 2025 maar daar gaat 0,15 cent voor bekostiging van het extra toezicht vanaf plus 0,02 cent korting op de reguliere indexatie voor dit verbetertraject. Dit maakt de echte budgettaire ruimte zeer beperkt.

BK en NYSA hebben berekend dat de extra lasten minimaal een verhoging **van EUR 1,-** voor de Kinderopvangtoeslag voor ouders zou moeten betekenen om alle professionaliseringsmaatregelen te kunnen waarmaken en een gezonde financiële positie over te houden. In de onderbouwing voor de bekostiging van de kwaliteitsmaatregelen zijn een heel aantal zaken niet meegenomen, zoals:

- Gastouders zijn zzp'ers. In de nieuwe zzp-wetgeving (VBAR) wordt gesteld dat een zzp'er minstens EUR 32,24 p/uur moet verdienen. In de Memorie van Toelichting van het

BRANCHEORGANISATIE
KINDEROPVANG

BRANCHEORGANISATIE VOOR GASTOUDERS

voorliggende wetsvoorstel wordt duidelijk dat de minister voor gastouders rekent met een uurtarief van EUR 20,- en dat tarief kennelijk voldoende vindt. De minister houdt zich daarmee niet aan haar eigen uitgangspunten van de Wet VBAR.

- Eigen kinderen tellen mee voor de BKR
- Omzetzalingen van 8-10% per jaar door stoppende gastouders
- Uren, kosten en verletkosten (gastouders)
- Coaching en opleidingskosten

Naast deze te lage verhoging per 2025 van 0,21 cent is natuurlijk het vergoedingstarief dat de overheid hanteert voor de kinderopvangtoeslag te laag. Dat blijkt o.a. uit het [kostprijsonderzoek](#) van BK, wat heeft aangetoond dat het tarief rond EUR 9,62 zou moeten liggen (voor 2023). Het huidige tarief bedraagt EUR 7,53.

Fasering en overgangstermijnen

Haastige spoed is zelden goed en dat geldt ook voor dit wetstraject. De onrust die het afgelopen jaar in het veld is ontstaan, kunnen we niet meer terugdraaien. Wel hebben we met elkaar, ministerie, GGD, VNG en sectorpartijen, de kans om de landing zo goed mogelijk te begeleiden. BK en Nysa pleiten daarom voor ruime overgangstermijnen en waarderen de aankondiging van de minister dat alle partners in gesprek met het ministerie deze termijnen gaan vormgeven.

Beeldvorming en Communicatie

Enkele weken geleden pakte een nationaal online platform [uit](#) met de tekst: 'gastouder moet terug naar school om opvoedvaardigheden op te schroeven'. Dit soort frames zijn uitermate schadelijk voor het imago en het uiteindelijke voortbestaan van de sector. Uiteraard (en gelukkig) heeft de minister geen enkele zeggenschap over de woordkeus van een journalist, maar zij heeft wel invloed op de onderbouwing en richting die aan dit verbetertraject wordt gegeven. Bij de ingezette route wordt vooral verwezen naar rapporten waarvan wij als BK en Nysa herhaaldelijk hebben aangegeven dat ze gedateerd zijn en weinig representatief (n=137), zoals het LKK-rapport uit 2019. Daarnaast wordt regelmatig benadrukt dat 20% van de gastouderopvang niet zou deugen (terwijl het LKK inmiddels iets anders zegt). Met deze woordkeuzes is een trend gezet die ons inziens deze verbeterslag niet ten goede komt. Het werkt contraproductief voor de slechts 16.000 gastouders die we nog hebben.

Het zorgt voor wantrouwen van vraagouders, een uitstroom van (vaak juist hele goede!) gastouders en te veel stoppende gastouderbureaus. Het uitgangspunt moet zijn: gastouderopvang vervult een belangrijke positie in het kinderopvanglandschap. Deze volwaardige tak van sport ambieert een structureel hoge kwaliteit op lange termijn en daarom zetten we nu een volgende stap.

Wij doen hierbij dan ook een beroep op het ministerie van SZW om gastouderopvang beter onder de aandacht te brengen bij ouders. We vragen om te benadrukken dat de kwaliteit goed is en dat, zoals in iedere sector, verdere professionalisering wenselijk is.